

Віталій Скомаровський (Житомир)

ПЛОДИ ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ В ЖИТТІ ЦЕРКВИ

Другий Ватиканський Собор не даремно і з повною відповідальністю називають епохальною подією. Без перебільшення можна сказати, що він оновив обличчя Католицької Церкви.

На той момент питання реформи, а краще сказати: віднови Церкви практично “витало в повітрі”. Так, наприклад, ще Папа Пій XII в Енцикліці “*Mediator Dei*” розважав над певними аспектами осучаснення Літургії. Та й загалом, світ, який в середині минулого століття ще не встиг оговтатись від двох страшних воєн, який жив у стані тієї глобальної ворожнечі, що отримала назву “холодна війна”, особливо гостро потребував відкритої Церкви.

Як відомо, ініціатором скликання Собору був Папа Іван XXIII. Учасники того історичного богослужіння, котре відбулось у римському соборі “Св. Павла за мурами” 25 січня 1962 р., згадували, що після того, як Понтифік озвучив своє рішення скликати Вселенський Собор, серед кардиналів запанувала тиша. Але вже невдовзі, під час підготовки до Собору, на прохання Святого Престолу надавати пропозиції щодо змін існуючого стану, скеровану до єпископів помісних Церков, пішли численні звернення і поради. Це ще раз підкреслює тогочасну актуальність проведення цієї непересічної події, а також тієї “інтуїції” Папи Івана XXIII, за яку вже напередодні відкриття Собору він особливо дякував Богові.

Якщо Папа Іван XXIII ініціював, підготував та розпочав роботу Собору, то основний перебіг цього заходу припадає на понтифікат Святішого Отця Павла VI. Він був автором сміливої енцикліки 1968 року “*Humanae vitae*”, спрямованої на захист життя, яку можна назвати закликом до того, що пізніше Іван Павло II назвав “цивілізацією любові”. Папа Павло VI був великим реформатором, відкритим на виклики сучасності. Варто лише згадати історичні зустрічі цього Папи з Екуменічним Патріархом Афінагором та взаємне відкликання екскомунік 1054 року. Саме під його пильним наглядом Павла VI готувались та проходили остаточну редакцію

соборні документи. А перелік цих документів є вельми поважним. Це — чотири Конституції, дев'ять Декретів, три Декларації!

На жаль, за часів панування радянської влади на наших теренах ми не були достатньо обізнані ані з самим перебігом соборних сесій, ані з їхнім результатом. Варто згадати, що у ті часи Католицька Церква Західного обряду знаходилась у стані перманентного переслідування. Хоча її діяльність, з огляду на зовнішньополітичну доцільність, ніби й не була офіційно заборонена, але найменші контакти, найменші інформаційні потоки з-поза меж “залізної завіси” суворо карались. Не кажемо вже тут про служіння Української Греко-Католицької Церкви, приналежність до якої сама по собі була “карним злочином”. Все ж навіть в часи переслідування Церква в Україні втілювала в життя, хоч і повільно, декрети Собору, особливо декрет про екуменізм.

Священики обох обрядів усіма можливими шляхами намагались дізнатись про рішення Собору та впроваджувати їх в життя. Конкретним прикладом може служити запровадження у Св. Літургії Західного обряду національних мов. Фактично: літургійної реформи, викладеної в Конституції про Святу Літургію. Звичайно, це все відбувалось значно повільніше, ніж у відкритому світі. Так, наприклад, впровадження реформованого обряду Св. Меси замість Триденської традиції відбувалось переважно вже на початку-середині 70-х років минулого століття. Але це мало та має й свої позитивні моменти. Адже було дбайливо збережено спадок минулих поколінь, глибоке і побожне ставлення до будь-яких священних відправ, котрі є великим духовним спадком нашого локального, місцевого сегменту Вселенської Церкви.

Натомість, після розпаду Радянського Союзу та постанови незалежної України, розпочалось також відродження Христової Церкви, зокрема Римсько-Католицької. Було відновлено дієцезії, призначено перших єпископів. Документи Собору стали більш доступними.

Але, якщо відволіктись від формальних чинників, то можна сміливо сказати, що рішення Другого Ватиканського Собору максимально реалізуються у сучасному житті та служінні Церкви. На особливу увагу заслуговує те, як Матір-Церква опікується підготовкою майбутніх пастирів-священиків.

Одним з перших кроків після відродження релігійної свободи стало створення духовних семінарій, де юнаки проходять дорогу розпізнання і зміцнення свого покликання у відповідності з соборним Декретом про священницький вишкіл. Сьогодні в Україні Римсько-Католицька Церква має три Вищі Духовні семінарії – у Ворзелі під Києвом, в Городку Хмельницької області та в Брюховичах біля Львова. Активно діють також навчальні заклади для мирян. Це — Інститут релігійних наук св. Фоми Аквінського в Києві, Катехетичний Іститут в Городку, Інститут Богослов'я св. Йосипа Більчевського у Львові, Школа Апостольства Мирян в Одесі.

Невпинно розвиваються різноманітні Рухи та Спільноти в Церкві, які є одним з багатьох благодатних плодів Другого Ватиканського Собору. Багато священників та мирян скористались можливістю навчатись та здобути наукові ступені в найкращих богословських закладах Католицької Церкви, здебільшого в Римі у Папських університетах. Й це є лише маленький приклад реалізації рішень Отців Собору.

Видання богослужбової літератури українською мовою, організація і підтримка церковних ЗМІ, широке залучення мирян до церковного служіння, дитячі і молодіжні програми, особлива опіка родинами, захист життя людини від заборони абортів до засудження евтаназії, боротьба з наркоманією, алкоголізмом і тютюнопалінням, екуменічні ініціативи та інше – все це є наочним прикладом того, як Церква на українських теренах живе духом цього історичного Собору та робить усе, щоб наблизити Христа нашим сучасникам, а наших краян вести до спасіння.